

Jonstorps kyrka

Lunds stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

Kerstin Börjesson 2015-08-31

Jonstorps kyrka

Farhult-Jonstorps församling, Luggude kontrakt, Lunds stift, Jonstorps socken, Jonstorp 40:1, Höganäs kommun, Skåne län och landskap

Beskrivning och historik

Kyrkomiljö

Jonstorp ligger i nordvästra Skåne på Kullahalvöns norra kustsida. I området finns rika lämningar från förhistorisk tid. Görslövsån som leder ut till havet, närheten till kusten och rika betesmarker har gett goda förutsättningar för jakt, fiske och boskapskötsel. Under järnålder förefaller området ha varit något perifert i förhållande till mer centrala och tidigt etablerade jordbruksbygder. Ortsnamnet Jonstorp kan härledas till vikingatid-medeltid vilket pekar på en relativt sen etablering av byn. Jonstorp, Tunneberga och Görslöv har varit de största byarna i socken.

Ingen utpräglad huvudgård har funnits i området under medeltiden. Under 1600-talet stod utsocknes adel och kronan för de största ägorna i socken. De dominerande adelsgårdarna var Krapperup, Vegeholm och Kulla Gunnarstorp. Möjligen har det funnits en medeltida borg i området. På en 1700-talskarta finns en plats kallad Plusborg markerad något väster om Görslöv. Lokaliseringen av denna plats är osäker men georadar i området har visat på någon form av stenanläggning. En tingsplats kan också ha funnits i Görslöv. Enligt tradition skall en hamn, Wasahamn, ha funnits i utloppet till Görslövsån men denna har inte med säkerhet kunnat bekräftas arkeologiskt. Utanför Jonstorp fanns en bra ankringsplats vilken var betydelsefull för sjöfarare i äldre tider. Ankringsplatsen låg i linje med kyrkans västtorn som var ett viktigt sjömärke.

Kyrkan låg under 1700-talet i byns nordöstra utkant gränsande till byns utmarker. Byns gårdar låg glest utspridda väster om kyrkan och i söder gränsade kyrkan till Tunneberga bys ägor. Idag ligger kyrkan mitt i Jonstorps by som sträcker sig från kusten och längs Jonstorpsvägen och Tunneberga by ut mot Ängelholmsvägen. Kyrkan omges av en tät bybebyggelse från 1800-talet och 1900-talets början. Närmast kyrkan ligger en rad byggnader som är typiska för det sockencentrum som växte upp kring kyrkan och offentliga byggnader från 1900-talets kommunala verksamhet såsom kommunhus, skola, bank, och brandstation. Det gamla kommunhuset norr om kyrkan är numera församlingshem. Norr därom ligger klockaregården.

Kyrkobyggnad

Jonstorps kyrka består av långhus, lägre och smalare kor och absid samt ett kvadratisk torn i väster med samma bredd som långhuset. Under medeltiden var Jonstorps kyrka den största sockenkyrkan i Luggude Härad. Kyrkans äldsta delar i form av långhus, kor och absid uppfördes troligen under 1100-1200-talet. Vanligen brukar en relativt sen datering föreslås för

kyrkan vilket baseras på stilhistoriska jämförelser. Kyrkans murar är tjocka, omkring 1.30 meter breda uppbyggda av fältsten med omfattningar av huggen sandsten. Murarnas tjocklek pekar på att kyrkan tillkommit under 1200-talet snarare än 1100-talet. Å andra sidan antyder inslagen av sandsten på att kyrkan ändå är äldre än vad som tidigare föreslagits. Sandsten används framför allt som byggnadsmaterial under 1100-talet. Tillgången till sandsten kan kanske också förklaras genom att detta material har funnits lokalt i trakten. En jämförelse kan också göras med Väsby kyrka daterad till 1100-talets första hälft. Liksom Jonstorps kyrka saknar Väsby kyrka sockel och är uppförd med relativt tjocka murar. Dessa egenheter skulle också kunna tyda på att kyrkan utförts tidigt innan ett mer regelbundet system för kyrkobyggnad upprättats i trakten. Storleken på Jonstorps kyrka utgör också en avvikelse från det normala måttssystemet.

Kyrkan hade ursprungligen ett par rundbågsavtäckta fönster till långhuset, ett i norra och ett i södra fasaden. Det södra satt ungefär mitt på fasaden medan det norra var förskjutet mot öster. Två ingångar fanns enligt medeltida mönster i långhusets västra del. Sydportalen var bredare än nordportalen och troligen kyrkans huvudingång. Kyrkans fasader var redan från början putsade, men inte vitkalkade som idag, utan gulmålade.

Kyrkans västtorn tros ha tillkommit under 1400-talet. Murverket till tornet består av stora klivna fältstenar som är rikligt fogade med mindre sten. Ett utanpåliggande trapptorn fanns tidigare på tornets norra sida. Under 1400-talet slogs också tegelvalv inne i kyrkan. För att få plats med valven förhöjdes murarna med en gesims, dvs. ett listverk av tegel. Detta målades i en röd nyans. Därefter byggdes ett vapenhus utanför nordportalen. Vapenhuset fanns kvar ännu på 1840-talet då det revs och en ny ingång till kyrkan gjordes i tornets västra sida. Under 1857 renoverades kyrkans fasader och torntak och förstärkningar av tornets murverk och bjälklag utfördes. Arbetena utfördes av smedmästare Drejer i Lund efter domkyrkoarkitekt C G Brunius anvisningar. Nästa större renovering utfördes 1889-90 då bland annat fönsteröppningarna förstörades och kyrkans tak täcktes om med sinuskorrugerad plåt. Under 1946 byttes plåten ut till röda tegelpannor på torn, långhus och kor. Oljeeldad värmeledning tillkom 1950-51 och ett pannrum byggdes, med nedgång utanför korets norra sida. Arkitekt vid detta tillfälle var dåvarande domkyrkoarkitekten Eiler Graebe. Samtidigt ersattes gjutjärnsfönstren med de nuvarande träfönstren. 1982 utfördes lagningar av tornets sydvästra hörn efter arbetshandlingar av Forsberg och Wikerstål arkitekter. Samtliga sidor av tornet lutade utåt och ytterligare lagningar av västra torngaveln och förstärkningar med dragjärn utfördes 2009-2010 efter arbetshandlingar av Wikerstål Arkitekter AB.

Kyrkan och bårhuset/ den gamla stigluckan sedda från norr.

Exteriör

Kyrkans fasader är spritputsade och vitmålade. Ingen markerad sockel finns och murarna förefaller höga med en tegelgesims upptill i sågskift. Även absiden är hög och har halvrund planform. Fönsteröppningarna som togs upp vid 1800-talets slut är rundbågiga utan markerade omfattningar och fönsterbågarna är av gråmålat trä. Konturerna efter de igensatta romanska fönsteröppningarna syns i norra och södra fasaderna mellan långhusets befintliga fönster. Den södra fönsteröppningen är synlig inne från långhusvinden som en vid, skränande, öppning med sandstensomfattning. Den norra romanska fönsteröppningen döljs däremot av valven. I norra fasaden är också läget för det tidigare tillbyggda vapenhuset inristat i putsen.

Två ingångar finns till kyrkan; huvudingången i tornets västra sida och prästingången i absiden. Båda ingångarna har stickbågig avtäckning och huvudingången markeras av en utskjutande raksluten omfattning med överkragande listverk samt ett halvrunt överljusfönster. Ytterporten av lackad ek har två glasade fyllningar med ett gjutjärnsgaller i renässansstil från 1890 års renovering.

Tornet är kraftigt och har samma bredd som långhuset vilket brukar betecknas som ett stort kvadratisk torn. Två spetsbågiga ljudöppningar finns i varje väderstreck. Tornets gavelrösten mot öster och väster är rikt dekorerade med spetsbågiga blindingar. Dessa är ursprungliga liksom ljudöppningarna. Förutom fönsteröppningarna i bottenplan och ljudöppningarna finns också en stickbågig öppning i andra våningsplan på tornets norra sida. Detta har tidigare varit ingång till tornets andra våning vilken nåddes från det utanpåliggande trapptornet som revs vid okänd tidpunkt. Kyrkan täcks av sadeltak av tegel på alla delar utom på absiden där den

sinuskorrugerade plåten från 1890 ligger kvar. Absidtaket är relativt flackt och plåten gråmålad. De östra gavlarna till långhuset och koret är markerade av högt uppskjutande, tegelavtäckta trappstegstinnar.

Interiör

Under den katolska tiden var huvudingången till kyrkan troligen från södra sidan men detta kan ha ändrats senare eftersom kyrkans vapenhus låg på norra sidan. Tegelvalven i torn, långhus och kor slogs på 1400-talet. Hjälmsvalvet av sten i absiden bör vara ursprungligt. Under medeltiden fanns, förutom högaltaret, ett sidoaltare i långhusets sydöstra hörn och en romansk dopfont av sandsten. Under 1500-talet tillkom ett baldakinaltare till koret och kyrkans då befintliga altare murades troligen om vid detta tillfälle. En läktare byggdes 1812 vilken kompletterades med orgel 1826. Mellan 1889-90 utfördes en omfattande invändig renovering. Nya golv av cementmosaik lades, valven renoverades och inredningen, väggar och valv målades om. Ny bänkinredning tillkom och en skärmvägg mellan kor och sakristia försågs med målningar. 1926 gjordes en del ändringar under orgelläktaren efter förslag upprättat av arkitekten Theodor Wählin. Ny ingång till tornets övre våningar gjordes från orgelläktaren. Under 1950-51 gjordes nästa renovering invändigt i samband med att nytt värmesystem installerades. Handlingar till denna renovering upprättades av arkitekt Eiler Graebe. Nytt golv av kalksten lades i koret, huvudaltaret murades om och ett dopaltare murades i långhuset. En vägg murades mellan kor och sakristia och kalkmålningar togs fram i koret.

Kyrkans orgelläktare och kyrkorummet sett mot öster.

I samband med golvarbeten återfanns rester av sidoaltaret i långhuset, två 1700-talsgravar i koret och grundläggning till ett äldre medeltida altare väster om det då befintliga altaret. Teglet från altarfundamentet murades in i det nya dopaltaret. I det rivna huvudaltaret återfanns sekundäranvänt stenmaterial som återanvändes till det nya huvudaltarets stomme. Bland stenmaterialet hittades också en relikgömma i form av en blyask inhuggen i en sandsten med kalkstenslock. I relikgömmen fanns relikor och pergamentremsor som kan dateras till 1200-talets början. Enligt skriften på pergamentremsorna ska relikerna tillhöra den helige Sankt Olof och de 11 jungfrurna.

Tornets bottenvåning är inrett som vapenhus under kyrkans orgelläktare. Orgelläktaren upptar lite mer än halva tornets yta och fyra pelare är placerade under läktarens framkant. Läktaren och orgelfasaden är utförd i nyklassicerande stil och målade i vit marmorering med förgyllda ornament och grisaillemålningar i grått. Orgelfasaden är placerad i linje med läktarbröstningen. Tornbågen som sannolikt är samtida med tornbygggnaden är mycket bred, har rundbågig form och följer långhusvalvets gördelbåge.

Långhuset och tornets östra del är möblerat med öppna bänkar. Kyrkans predikstol står i långhusets sydöstra hörn på ett murat fundament och dopfunt och dopaltare i det nordöstra. Golvet är lagt med viktoriaplattor i mittgången, trägolv i bänkraderna och kalksten i koret. En bred rundbågig triumfbåge öppnar upp från långhuset till koret som ligger ett trappsteg högre än långhusets golv. Triumfbågens vederlag består av ett ursprungligt listverk av skråkantshuggen sandsten. Mellan kor och absid finns en avskiljande vägg som är något indragen i absiden bakom valvpelarna. Altaret med altaruppsats står mot korets östra vägg och framför altaruppställningen finns en rymlig femsidig altarring. Ett steg finns framför altaret i altarringen som i övrigt ligger i samma nivå som övriga korgolvet. Två dörrar i östra korväggen leder in till absiden som är som är inrett med skåp mot korsidan.

Samtliga utrymmen i kyrkan är valvtäckta. Tornets valv är ett kryssvalv med höga kupiga valvkappor vars valvribbor utgår från murarna utan murade pilastrar, konsoler, gördel- eller sköldbågar. Valvet är sannolikt samtida med tornet. Långhusets och korets valv är så kallade stjärnvalv murade av halvstenstegel, delvis i dubbla lager. Stjärnvalven utgår från murade pilastrar med två kragband. Gördel- och sköldbågarna har en bred, rundbågig form. Valven i långhuset är rätt hårt renoverade med tjocka putslager utanpå ribborna och både väggar och valv är vitmålade. I koret har de medeltida putsytorna med kalkmålningar daterade till mellan 1470-1520 tagits fram. Kalkmålningarna har en enkel karaktär och kan kanske ha tillkommit samtidigt med valvslagningen. Målningarna består av geometriska friser och cirklar i rött och grått utmed ribbor och bågar samt liljeformer i valvkapporna. En målade fisk syns på den norra sköldbågen och på andra sidan av valvribban finns en svastika. Svastikan var en symbol för den hedniska guden Tor men ska kanske tolkas som en symbol för Sankt Olof då den fornnordiska Torskulten ofta överfördes på Sankt Olof i kristen tid. Absiden täcks av ett hjälmvalv som är putsat och vitmålat och murat utan markerat vederlag från väggsidorna.

Tornets övre våningar nås från orgelläktaren och en lucka i tornvalvet. Andra tornvåningen är oinredd och murverket är oputsat. Mot öster syns konturerna av långhusets västra gavel. Tornets östra sida är alltså uppbyggd ovanpå kyrkans äldre västgavel. Nedanför gavelröset till gavelmuren finns stötfogar i västgaveln som inte har någon tydlig förklaring. Kanske kan de förklaras genom en äldre torntillbyggnad som endast delvis blev utförd eller revs. En annan förklaring kan vara att den gamla västgavelns hörn helt enkelt revs när tornet byggdes. Överst i tornet finns klockvåningen som upptas av en stor klockstol av kryssförsträvade stolpar vars nedre del står på ett undre bjälklag mellan klockvåningen och andra tornvåningen. Klockstolen är av ek och tillverkades enligt kyrkans räkenskaper 1699. Torntaklaget består av en senmedeltida, möjligen ursprunglig konstruktion. Tre av takstolarna är utförda med kungsstolpar och snedsträvor samt bindbjälke och två hanband. Övriga takstolar är utförda med tre hanband. Takstolarna är sammanfogade längsled med långremmar. På långhusvinden kan man förutom stjärnvalven se den ursprungliga romanska fönsteröppningens inre murnisch samt de sandstensomfattade öppningarna till korvinden och absidvinden. Långhuset, korets och absidens taklag är från 1861.

Inredning och inventarier

Altaret byggdes 1951 av återanvänd sten från kyrkans äldre altare. Altarets sidor är klädda med plattor av kalksten och även altarskivan av kalksten. Sandstenen, i vilken man har påträffat en relikgömma, är inmurad och synlig i altarets sydöstra hörn.

Altaruppsatsen är ett baldakinaltare från 1594 utförd i renässansstil. Detta består av en predella, en mittavla flankerad av kopplade kolonner och över denna en överkragande baldakin vars undersida är målad som en stjärnhimmel. Altaruppsatsen kröns av tre miniatyrgavlar. Altaruppsatsen är målad i rött, blått, grönt, och guld med svarta inskriftstavor. Mittavlan är från 1700-talet och föreställer nattvarden.

Altarringen är från 1800-talet och utförd i vitmålat trä med förgyllda detaljer. Den femsidiga stommen är uppbyggd av ramar med korslagda, profilerade ribbor, handfall och knäfall klätt med rosa tyg.

Predikstolen från 1600-talet är utförd i renässansstil med sexkantig korg av polykrom ek. Sidorna har rundbågsinfattade tavlor indelade mellan karyatider och hermer. I tavlorna avbildas evangelisterna och i en av tavlorna finns Christian IV:s monogram.

Dopfunten är tillverkad 1948 och formgiven av konstnär Ralph Bergholtz. Funten är av ek och rikt skulpterad med bildfält mellan kolonner. Foten är fyrsidig och skaftet samt cuppan (dopfunten övre del) är runda. På cuppanns sidor framställs scener ur Kristi liv och inskrifter finns på skaftet och upptill på cuppan. Dopfunten är trären men bildfälten målade i starka

färger och guld. Jonstorps romanska dopfunt såldes på 1800-talet och står numera på en gård i Väsby socken. Endast cuppan till denna dopfunt finns kvar.

Bänkinredningen är från 1889-90 och består av öppna bänkar utförda i nyklassicerande stil. Bänkarna har rundade former och är ljus gråmålade med förgyllda bladornament.

Orgeln är från 1963 och byggdes av Poul-Gerhard Andersen i Köpenhamn. Orgelverket har 13 stämmor. Fasaden är från 1826 och utförd i klassicerande stil till en orgel utförd av Pehr Z. Strand, Stockholm. Fasaden består av ett högt mittparti med piptorn flankerat av lägre sidopartier med pipor inom rundbågar. I ytterkanterna finns korintiska pilastrar. Fasaden kröns av förgyllda änglar, blomgirlander och akantus samt är gråmålad med förgyllda detaljer.

Kyrkan har två *ringklockor*. Kyrkans lilla klocka är från 1300-talets början och kan ha hängt i ett fristående eller äldre klocktorn till en början eftersom det befintliga tornet har tolkats som senare. Klockan har en dekor i form av ett Sankt Olofskors och klockgjutarens sigill i form av en sköld med klocka i. Kyrkans stora klocka göts 1739 av klockgjutaren Kielström i Malmö.

Övrigt

I kyrkan finns ett triumfkrucifix av ek daterat till 1400-talets hälft. Kyrkan har två votivskepp men endast ett hänger för närvarande i kyrkan. Det ena är en modell från 1948 av briggen Hiram som byggdes som missionsskepp 1856 och senare hamnade i Jonstorp. Det andra skeppet är en trematstad fullriggare tillverkad och skänkt till kyrkan år 1800. Andra värdefulla inventarier är ett dopfat från 1500-talet, skänkt till kyrkan på 1600-talet, samt två kollektthåvar från 1768.

Kyrkogård

Kyrkan omges av en relativt stor kyrkogård och den medeltida kyrkogården kan därför ha varit mindre. Kyrkogården omges av en hög tegelavtäckta gråstensmur i norr, söder och öster. Muren har brett utstrukna och kalkvittade fogar. Innanför muren finns delvis en trädkrans som tillkommit under olika perioder av lind, lönn, kastanj och ek. Norra sidan av kyrkogården kantas av en oxelhäck och en låg stenmur i bruk. Ingångar finns i väster, nordväst och i sydväst med järngrindar satta i höga putsade och vitmålade grindpelare.

Gravplatserna är buxbomskantade och grusade och gångarna grusade. Stora delar av kyrkogården har dock grässatts. En hel del järnräcken och stenkantade gravplatser finns på kyrkogården och stora monument finns särskilt kring kyrkans västra delar och utmed huvudgångarna fram till kyrkan. På kyrkogården finns många gravvårdar över personer verksamma inom sjöfart och fiske. Huvuddelen av gravvårdarna har tillkommit från 1850 till 1900-talets början. I kyrkogårdens sydöstra hörn finns en minneslund anlagd 1990 vilken är kompletterad senare med en minnessten.

En ny kyrkogård anlades vid sekelskiftet 1900 väster om den äldsta kyrkogården. Denna omgärdas av klippta häckar av avenbok och hagtorn samt en låg mur med grindparti på samma sätt som i gamla kyrkogårdens västra begränsning. Kyrkogården omges av en trädkrans av lind och längs mittaxeln finns en allé av pelarek. Gravplatserna är grusade och omgärdade av buxbom som på gamla kyrkogårdsdelen samt ordnade inom nästan kvadratiska kvarter med familjegravar i en yttre krans. Gravvårdarnas ålder är blandad från tidigt 1900-tal och framåt.

Byggnader på kyrkogården

I nordvästra hörnet av gamla kyrkogården finns ett gravkapell/bårhus. Kapellet är putsat och vitmålat med trappstegsgavlar mot söder och norr och avtäckt av ett sadeltak av tegel. Ett sågskift finns upptill på sidomurarna och vid kapellets västra sida finns några äldre gravhällar uppställda. Enligt kyrkans handlingar byggdes kapellet 1866 som materialbod. En byggnadsarkeologisk undersökning visar dock att stora delar av byggnaden är medeltida. Delar av gravkapellet kan ha utgjort stiglucka, dvs. en portbyggnad till kyrkogården, som byggts på under 1800-talet mot norr. Det medeltida murverket påminner om tornets och byggnaden tros därför vara uppförd i samband med tornbygget.

Karaktärisering

Jonstorps kyrka har getts en relativt sen datering i förhållande till andra kyrkor i kontraktet. Dateringen baseras på murverkets struktur, avsaknaden av sockel och korflykt (ett slags regelbundet proportionssystem). Avsaknad av tydlig stötfog mellan torn och långhus samt det oregelbundna murverket i västgaveln kan tyda på att kyrkan har haft ett äldre västtorn. Kyrkan var vid uppförandet den största kyrkan i häradet. Detta väcker frågor om Jonstorps betydelse under tidig medeltid och kanske förekomsten av en lokal storman. Mycket pekar på att kyrkan har varit helgad åt Sankt Olof vilket var ett populärt helgon under medeltiden och en kyrka med hans relikier bör ha varit välbesökt. Relikerna finns ännu kvar i församlingens ägo vilket är mycket ovanligt.

Kyrkans exteriör bjuder på sinnebilderna av den skånska landsortskyrkan med dess höga trappgavlar och rikt blinderade torngavlar. Dessa är mycket karaktäristiska för kyrkan och tornets blinderingar är ursprungliga. Kyrkan undgick utvidgning under 1700- och 1800-talen, kanske tack vare det redan stora långhuset. Kyrkans exteriör och ursprungliga murverk är därmed mycket välbevarat. Tornet är särskilt imponerande genom sin storlek och murverk. Ett utanpåliggande trapptorn har tidigare funnits vilket nästintill verkar ha varit norm i Luggude kontrakt. Placeringen av ingångsöppningen till tornen varierar dock. I Jonstorp finns öppningen på norra sidan vilket är det vanliga. Stötfogarna i kyrkans västgavel är intressanta då de kan tyda på en mer komplicerad byggnadshistoria för tornet än den som tidigare antagits. Kyrkans klocka från 1300-talet kan också tyda på att tornet är äldre än 1400-talet. För kyrkans exteriör kan också nämnas absidens avtäckning av korrugerad plåt vilket är ovanligt som takmaterial på kyrkor. Plåtavtäckningen tillkom under en period av mycket experimenterande med takmaterial med olika typer av plåt, papp, spån mm och kan därmed vara viktigt att bevara.

Den gamla kyrkogården är ovanligt stor och i gravkapellet kan ingå delar av en medeltida stiglucka. Stigluckor är mycket ovanliga i Lunds stift och denna har därför mycket högt kulturhistoriskt värde. I Luggude kontrakt finns ytterligare en stiglucka bevarad vid Brunnby kyrka och under medeltiden var stigluckor i kyrkogårdsmurar vanliga.

Jonstorps kyrka har en rad mycket välbevarade inventarier från olika tidsperioder. Altaruppsatsen i Jonstorp är av en relativt ovanlig typ med baldakin. Kyrkans orgelläktare och orgelfasad tillhör 1800-talets början, vilket är en ansevärd ålder för denna typ av fasta inredning. Golv, bänkar och altarring tillhör 1800-talet och 1800-talet slut vilket tillsammans med orgelläktaren och den övriga inredningen bildar en nästintill intakt 1800-talsinteriör. I koret har den för tiden så typiska draperimålningen ersatts med en murad vägg, en åtgärd som många kyrkor i kontraktet har genomgått. Väggar och valv tycks relativt hårt renoverade och av denna anledning är dess ålder inte synlig på samma sätt som i koret där de medeltida ytorna är framtagna. Stjärnvalven är detta till trots utmärkande genom sin konstruktion och storlek. Särskilt från kyrkvinden är valvens konstruktion imponerande. På vinden syns också de romanska öppningarna till kor- och absidvindarna samt det romanska fönstret mot söder. Till kyrkans värden bör också läggas tornets taklag som är imponerande genom sin storlek och har hög ålder. Kyrkans lillklockan, från 1300-talet, tillhör en av de äldsta klockorna i stiftet.

Rekommendationer

- Kyrkomiljöns karaktär är mycket beroende av bebyggelsen som ligger nära in på kyrkogården. Av denna anledning bör man vara vaksam på ändringar i närmiljön. En utbyggnad av byns bebyggelse kan komma att påverka kyrkomiljön negativt.
- Kyrkogården bevarar gravvårdar, gravplatsstruktur samt anläggningar från olika tidsåldrar. Alla dessa delar är betydelsefulla för att kyrkogården ska fortsätta att förmedla en rik och mångfacetterad kulturhistoria. Eventuella ändringar görs mycket restriktivt i kyrkogårdens västra delar och intill ingångarna till kyrkogården. Gravstenar bör inte plockas bort i dessa delar. Särskilt varsamhet bör visas gravkapellet och kyrkogårdsmurar.
- Utvändigt är kyrkan välbevarad och bör underhållas med traditionella metoder och material. Absidens ovanliga takbeläggning bör bevaras.
- Kyrkan har ett mycket välbevarat kyrkorum som genomgått mycket få förändringar sedan 1800-talet. Denna unika miljö behöver bevaras och underhållas till sin karaktär. Även kyrkvinden och tornutrymmena är unika miljöer och bör underhållas varsamt.

Skydd

Kyrkor och kyrkogårdar tillkomna före 1940 skyddas som kyrklig kulturmiljö, enligt Kulturmiljölagen 4 kap. Kyrkan och kyrkotomten ligger inom registrerad fornlämning Jonstorp 78:1. Fornlämningen avser bytomten och skyddas enligt 2 kap. kulturmiljölagen.

Korets stjärnvalv och altarpupsats.

Källor

Vård- och underhållsplan för Jonstorps kyrka, Caroline Ranby Wikerstål Arkitekter 2008.

Sockenkyrkorna – kulturarv och bygghistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008.

Kyrkor och herravälde, från kristnade till sockenbildning i Skåne, Mats Anglert 1995.

Kullabälvön mellan istid och kommunreformer, *Höganäs historia del 2*, Red. Henrik Ranby, 2013.

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg, Riksantikvarieämbetet, 2008.

Övriga uppgifter

Inventeringsdatum: 2015-02-25

Fältinventering: Kerstin Börjesson

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning: Författare, efter samråd med referensgrupp utsedd av Lunds stift

Rapportsammanställning och foto: Kerstin Börjesson

Granskning: Petter Jansson, Maria Sträng Regionmuseet Kristianstad.

Färdigställd: 2015-08-31

